

חיים על הירח

ראם הכנסת תלושה מן החיים, מן המציאות של ישראל? לעיתים נדמה שאכן זה כך. זה מתבטא דווקא בדברים קטנים וצדדיים כביכול. לפנינו היתה מונחת הצעת-חוק לתיקון סדרי הבחירות. לפתע שמתי לב שבועד החוק המקורי מזכיר תאריכים אחרים, מופיעים בהצעה הממשלתית החדשה תאריכים של הלוח היהודי.

הגבתי על כך מייד. החיים במדינה מתנהלים על פי הלוח האזרחי, המקובל בעולם כולו. הדבר כלל לא ייתכן אחרת, כי ישראל היא חלק מן העולם, ואין היא יכולה לחיות על פי לוח שונה מזה של שאר העולם. העולם חי על פי שנת השמש, אך הברייה הכנסת מכלל הסיפור, החיים להם כניראה בעולם משלהם, חשבו שאפשר לחיות לפי הירח:

אבנרי: ברית-המועצות ביטלה את הלוח האנארכיסטי שלה. ארצות-ערב ביטלו את הלוח האנארכיסטי שלהן. אנחנו חלק מן העולם — מדינה קטנה מאוד בסך הכל. כמעט אף אחד במדינה אינו יודע את התאריך היהודי. אפילו המורים בבית-הספר, המצווים להשיג תמש בלוח היהודי, נאלצים להסתכל בכל יום בלוח כדי לראות מהו תאריך זה.

מרדכי עופר (מפא"י): מה עם החגים?

אבנרי: לצרכי דת, לצורך החגים, אפשר להשאיר את הלוח העיברי.

מושה ברעם (מפא"י): מה כליכך מפריע לך התאריך העיברי?

אבנרי: מפריע לי רק דבר אחד: לא ייתכן שהמדינה תחיה לפי שני לוחות, לפי שני תאריכים... את המשכורות משלמים לפי התאריך האזרחי. מדוע מגניבים פתאום דברים שאין להם שום משמעות?

ויכוח זה עוד נמשך במסר של קריאות-ביניים, אך נדמה לי שרי בקטע זה כדי להראות מה רב המרחק בין התודעה שבתוך הכנסת לבין החיים בחוץ. האם ישנו אורח אחד בארץ החי את חייו על-פי הלוח היהודי, מלבד כליקודש? הגן שר-הפנים, הרב ישראל בן-מאיר, הוכיח אותי בדברי תשובתו, האשים אותי במזימה ודוגיית לנתק את המדינה מן המסורת:

בן-מאיר:... זה עניין של מסורת של העם היהודי. זה חלק מתרבות העם היהודי, ומי שכופר בעם היהודי רוצה בעם חדש — רוצה לבטל גם את התאריך העיברי.

אגב, התאריך היהודי אינו יהודי כלל. חודשי-הירח של הלוח העיברי נושאים שמות של אליילים בכלים, כשם שחודשי הלוח האזרחי, הערוכים לפי מחזור השמש, נושאים שמות של אליילים ואישים רומאיים. לגבי כנעני, האל השמי תמוז בודאי עדיף על האל הלאטיני מארס. אך מה זה נוגע לסדרי-החיים במדינה התעשייתית המודרנית, ששמה ישראל?

טוב לתוח, טוב לקלפי

הוויכוח על אותה הצעת-חוק היה מעניין גם מבחינה אחרת, ודחאק לסיעה שלנו. מיידי אחרי הבחירות הגשנו לכנסת החודשה שורה של הצעות-חוק פרטיות, שנועדו לתקן את העיוותים שנתגלו לנו בימי הבחירות. בין השאר תבענו לחסל את המצב המת-פני, הנותן למעשה זכות-בחירה רק לאדם בן 18 ועשרה חודשים. הצעה זו הורדה מסדר-היום, באופן אוטומטי. עתה באה הממשלה והציעה הצעה באותו כיוון. אומנם טען סגן-השר כי היה עושה כן גם לולא הצעתנו — אך מותר לשער כי הצעתנו, שעוררה את דעת-הקהל, נתנה לממשלה דחיפה חזקה בכיוון זה.

הדבר מוכיח כי יש ערך רב מאוד להצעות-לסדר-היום ולהצעות-חוק פרטיות, גם כשהרוב הקואליציוני מוריד אותן מסדר-היום בהצבעה רובונית. הן מפנות את תשומת-לב הציבור לנושאים הנדונים, מגייסות דעת-קהל, מכריחות את הרוב לפעול למען הדבר שהוא הצביע נגדו זה עתה. זו אחת הסיבות לכך שקנונית מפא"י-חרות נועדה להור ציא מדינה דחאק מכשירים אלה. (השבוע נמשך בחודת הכנסת הדיון בעירעור שלנו על סתימת-פה זו. הרציתי שוב את טענותינו, אך סיום אין — וביתניים נמצא סעיף סתימת-פה בתוקפו.)

ההצעה הממשלתית באה לתקן את סדרי פינגס הבחורים, כך שלמעשה יוכל להצביע להבא אדם בן 18 וחודשיים. תמכנו בצעד זה, אך לא הסתפקנו בכך. תבענו להנהיג שיטה טכנית אחרת לגמרי, שתבטיח זכות-בחירה לכל אדם שמלאו לו 18 שנים בדיוק ביום-הבחירות. כן תבענו שוב, בהודמנות זו:

- לתת זכות-בחירה לכל החיילים, גם אם הם מתחת לגיל 17.
- מי שנמצא די מבוגר כדי להפעיל תוחת או טאנק, הוא די מבוגר כדי לבחור.
- להעניק זכות-בחירה לכל הישראלים הנמצאים בחו"ל, כנהוג בארצות-הברית.
- לא לתת זכות-בחירה לעולה חדש, אלא אחרי שחי בארץ לפחות שנה או שנתיים, כך שיש לו מושג מינימלי על מה נטושה מערכת הבחירות.

מיליון לאילין, טרמפ לחיילים

בכלל, השבוע שעבר עמד בסימן של ויכוחים בלתי-פוסקים בין השרים ובינינו. לי שני דברים נעשה במסגרות שונות, בעיקר עליידי שאילחות. "אתה מעביד אותנו!" אמרו כמה מן החשובות היו מספקות:

- **טרמפ לחיילים:** סגן שר-הבטחון הבטיח לנו כי דרישתנו לבטח חיילים טרמיסטיים, כדי להמריץ אורחים לקחת אותם, תבוא בקרוב על סיפוקה המלא.
- **מצב העיוורים:** שר שר-הסעד ענה לנו ארוכות, הבטיח כי הוא מתעניין בנושא זה באופן רציף.
- **מחאה פולנית:** שר-החוצי אישר כי אומנם מהה השגריר הפולני על הפירסומת המוגזמת, שקדמה לביקורו של אבא אבן בפולין.
- **המתקן האטומי:** סגן שר-הבטחון נתן פרטים על החברה לקידום המתקן האטומי, שהוקמה עליידי דויד בן-גוריון ושמעון פרס כדי לגייס תרומות למטרה זו. עד כה נאספו 23 מיליון ל"י.
- שרים אחרים התחמקו ממתן תשובות של ממש, או נתנו תשובות בלתי-מספקות. למשל:
- **הלוואה לאילין:** שר-האוצר התחמק מהבסיר מדוע נתן לאילין הלוואה מחדש של מיליון ל"י. הוא נתן תשובה בלתי-משכנעת בהחלט לשאלה מדוע הועמד במשרו חרר לרשות מיכאל צור, איש-חסותו, למרות שזה חדל מלהיות פקיד ממשלתי.

* ועליכן חוגגים את מהפכת אוקטובר בחודש נובמבר.

● **בתיכלא צבאיים:** סגן שר-הבטחון נתן תשובה ארוכה, אך בלתי-מספקת, על שאלתנו המודאגת לגבי הסדרים הנהוגים שם. נושאים אחרים שלנו, שהשרים ענו עליהם: פרשת חצי המיליון ששולם לצבי לבון בקיסריה; ההתעללות במיפעלו של אלי אביבי באכזיב; פיתוח מועדוני הצליה בארץ; מינוי איש מפלגתי לתפקיד ממלא-מקום הממונה על מחוז הצפון; בעיות המחשבים האלקטרוניים, ועוד.

מיקונים

אותה שעה הגשנו הצעה דחופה לסדר-היום: הסיכסוך בחוג לפסיכולוגיה באוניברסיטת תל-אביב. נשיאות-הכנסת שללה את הדחיפות — ובכך נשללה מאיתנו האפשרות להציג לוח את העניין בכלל, בגלל אותו סעיף של סתימת-הפה. (על העלאת המצב בטכניון ויתרנו כאשר הושגה שם פשרה.) על ויכוח אחר נאלצנו לחתור, כאשר הודיעה הממשלה כי לוי אשכול ימסור בכנסת הודעה על סיורו האפריקאי, פעלנו מייד כדי שיתקיים על כך דיון.

יש הרבה מה לדבר בנושא זה: הקשר בין הישראלים והגורמים בגרמני באפריקה (פרשת שליך); הביקור אצל מבוטו למחרת התליות בקונגו; האשמות כי ישראל משרתת באפריקה את האינטרסים של המישטרס היותר-ריאקציוניים. אך הממשלה החליטה למנוע ויכוח בכל מחיר, ואף הפעילה לחץ מאחורי הקלעים. במיקרה זה, דרושות חתימותיהם של 40 חברי-כנסת כדי לקיים דיון. כלומר: היה צורך לגייס את כל גחיל, רפ"י והקומוניסטים.

פעלנו באופן קדחתני — אך ללא הצלחה. גחיל גילתה עניין, אך בלי התלהבות יתרה. ואילו רפ"י הודיעה בפירוש: היא לא תדרוש דיון. כך ויתרה האופוזיציה — והכנסת כולה — על הזכות לזון באחד משטחי-הפעולה העיקריים של מדיניות-החוצי הישראלית.

לעזאזל החיים, העיקר הבריאות

נשי חרות לא הופיעו, כמובן, במשך כל השבוע. הם היו עסוקים במאבקים הפני-מיים בחזיתות. אגונים אם אגיד כי ההבדל היה מורגש בכנסת. כי סיעת חרות רחוקה מלהיות גורם מחסיס, תוקפני ייעיל בכנסת. העדרה במשך שבוע או שבועיים אינו משנה הרבה.

עד כמה שנה נראה מזור, מילאתי דחאק אני את מקומה במיקרה אחד. היה זה בוויכוח על משרד-הבריאות. סימתי את דברי במילים אלה:

אבנרי:... אני רואה שסיעת חרות אינה יושבת כאן היום, כי היא עסוקה בוועידתה. יש דבר אחד שהיא בודאי היתה מעלה, אילו היתה כאן, וארשה לעצמי להעלות זאת במקומה.

אני מתכוון לבית-החולים לחולי-נפש במיבצר עכו. זוהי שערוריה שאין כדוגמתה. יש משט מאוד אחרים היסטוריים בארץ הזאת. מיבצר עכו הוא אתר היסטורי כזה, גם ממלחמת-השחרור בבריטים וגם מתקופות קודמות. שערוריה היא שי'8 שנה אחרי קום המדינה משמש המקום הזה מוסד לחולי-נפש — עם כל ההערסה לחשיבותו של מוסד כזה. לכן אין הסבר ואין צידוק, אלא לכל היותר תירוץ.

לקראת אותו דיון הכינונו, בעבודה קדנית וממושכת, שורה ארוכה של הצעות מעשיות, תוך התייעצות עם הרופאים הרבים שהצטרפו לתנועת הכוח החדש או המשתפים עימה פעולה. רק חלק קטן מהן יכולנו להשמיע, בסופו של דבר — כי את מרבית הזמן הקדשנו לויכוח על ביטוח-בריאות ממלכתי.

הנה כמה מן הצעות:

● **כרסמת מרכזית:** אנו מציעים להנהיג בישראל כרטיס-בריאות לכל תושב, מיום לידתו (או עלייתו). נולד אדם — יפתח לו מייד כרטיס. בו יירשמו כל מחלה וטיפול, ובעיקר כל מחלה שהגיעה לבית-חולים או למרפאה או למעבדה. הכרסמת תהיה מרכזית וממלכתית, תעמוד לרשות כל רופא מוסמך, ושיטות-המיון ייעול גדול בטיפול.

● **עידוד ההתמחות:** ישנה הרגשה כי בשנים האחרונות חלה הרעה במיב היחסי של הרפואה. הרופאים הצעירים אינם מרוצים. הם נוסעים להשתלם בחוץ-לארץ, כיוון ש-נדמה להם שאינם יכולים להשתלם די צרכם בארץ. זה פותח פתח להגירה — ואל נשכח כי הרפואה היא המקצוע הבינלאומי ביותר בעולם.

יש צורך לעודד, להמריץ ולדרבן להתמחות שוטפת, בכל הגילים. כיום אין תוכנית קבועה להשתלמויות, ואין פיקוח על כך.

● **חיזוק הרופא הכללי:** רמתם של רבים מן הרופאים ירודה למדי. חלק מהם הפכו רשמים ושוסר-יתנועה, המכוונים את החולים לרופאים-מומחים או לבתי-חולים.

● **תורנויות לידה:** בכל תל-אביב, למשל, יש אחרי חצות רק רופא תורן אחד, ב-מגן-דויד-אדום. קופת-החולים הכללית אינה מקיימת תורנות. מצב זה נותן אליבי לרופאים לנתק את הסלפון בליילה, אבל אין הוא יכול להתקבל על דעת הציבור. אילו היה קיים ביטוח ממלכתי, היתה המדינה דואגת לתורנות נאותה, תמורת תשלום הוגן לרופאים. הוא הידן לגבי בתי-המרקחת. קיימת תורנות אמיתית רק עד עשר בערב. לאחר מכן חייב החולה לחפש את הרוקח בביתו, וזה לא פעם מרוחק.

רעל במזון, זוהמה באוויר

● **המצב בבתי-חולים:** מבלי להזכיר שמות, יש להתרוע בבית זה על המצב המחפיר השורר בכמה בתי-חולים בארץ. האזרח מאבד את דמותו בהיכנסו לשם, הופך למיספר. המקום הוא בית-חרושת, ללא זיקה אנושית.

זה לא קל לתקן. בייחוד כשיש מחסור משועב באחיות — ובין האחיות שישנו, יש לא רק אחיות מסורות הראויות להערצה, אלא גם מיספר גובר והולך של אחיות שחסר להן הדבר האלמנטרי של מקצוע אנושי ונעלה זה: היחס לאדם.

● **מזחמה בשחיתות:** כדי לשמור על שמם הטוב של הרופאים, שרובם נאמנים ומסורים לעבודתם, יש לבער את תופעות השחיתות, שאחזו בשולי המקצוע. למשל: יש ואישפוז מהיר בבית-חולים עובר דרך הקאבינט הפרטי של הרופא שהוא מנהל-המחלקה, כמובן תמורת תשלום כבד. יש רופאי בית-חולים מפנים את החולה אל עמיתים פרטיים (תמורת קומיטיון סמוי, או הודיות), כדי לקבל בדיקות ושרותים שאפשר לקבל בבית-החולים הינם. אנחנו מקווים שאלה הן תופעות יוצאות-דופן.

● **שיטות חדשות:** על משרד-הבריאות להקים ועדה קבועה לחקירת שיטות חדשניות, גם בלתי-מקובלות, גם כשיש נגדן דעות קדומות, כגון שיטות-ריפוי סבעיות. שיטות אלה נהוגות כיום כבר בארצות מתקדמות רבות, כמו ברית-המועצות, ועשיו הן

בן-מאיר